

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - В А Р Н А
Ф А К У Л Т Е Т „УПРАВЛЕНИЕ“
КАТЕДРА „ПРАВНИ НАУКИ“

Приета от ФС (протокол №12/29.04.2024 г.)

Приета от КС (протокол №11/15.04.2024 г.)

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(доц. д-р Добрин Добрев)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „АДМИНИСТРАТИВНА КУЛТУРА И ЕТИКА“

ЗА СПЕЦ: „Съдебна администрация“; ОКС „бакалавър“ – редовно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 4; СЕМЕСТЪР: 8

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 240 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 8

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
т.ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	180	-

Изготвили програмата:

1.
(доц. д-р Стоянка Георгиева)

2.
(гл. ас. д-р Силвия Димитрова)

Ръководител катедра:
„Управление и администрация“ (доц. д-р Десислава Серафимова)

I. АНОТАЦИЯ

Учебната дисциплина разкрива публичната природа на административната култура и етика. В нейното разработване се съчетават предимствата на два противоположни научни подхода – историческия и теоретическия, в резултат на което студентите се запознават както с генезиса на публичната сфера от началото на Новото време, така и с механизмите на нейното перманентно възпроизводство във всеки момент от настоящето и бъдещето.

Курсът по „Административна култура и етика“ предлага знания, които разширяват и задълбочават теоретичните и практически умения на студентите да се ориентират в сложните и динамични административни и властови отношения в глобалния свят. Целта е стимулиране на цялостната ориентация на административната дейност към предоставяне на качествени услуги на гражданите, както и формиране на способности за по-ефективна адаптация на държавните служители към стандартите за работа на „новата публична администрация“ – ориентирана към клиента, резултата, ценностите.

Целта на курса е да организира и разшири знанията на студентите за променените очаквания относно социалната роля на „публичния администратор“, който едновременно трябва да бъде: медиатор (посредник) между частни, групови и обществени интереси; агент на държавни интереси; гарант на обществото за интересите на бъдещите поколения.

Успешно завършилите курса студенти ще могат:

- да определят и обосновават необходимостта от административна етика в дейността на публичната администрация;
- да бъдат гарант на обществен интерес, като вземат обективни решения без да се влияят от личните си интереси, начин на мислене или мнение;
- да насърчават личната отговорност и личния пример;
- да демонстрират прозрачност в работата си и критично отношение към негативните практики чрез използване на механизмите за деклариране на възникнали конфликти на интереси;
- да изграждат организационна култура, съответстваща на промененото разбиране за администрирането, което трябва да бъде едновременно институция, услуга и човешко отношение;
- да съдействат за провеждането на ефективна антикорупционна политика.

Учебната дисциплина „Административна култура и етика“ предоставя възможности за придобиване на езикова грамотност, личностна компетентност, гражданска компетентност и компетентност на културна осведоменост и изява.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
	ТЕМА 1. КУЛТУРАТА КАТО УНИВЕРСАЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЧОВЕШКАТА СЪЩНОСТ	2	2	
1.1.	Същност и специфика на понятието „култура“			
1.2.	Основни теории за културата. Култура, субкултура и контра култура			
1.3.	Култура и цивилизация			
1.4.	Идеята за „добро управление“ в историко-културен контекст			

ТЕМА 2. АДМИНИСТРАТИВНАТА КУЛТУРА КАТО СПЕЦИФИЧНО ПРОЯВЛЕНИЕ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА		2	2	
2.1.	Организацията като културен обект. Отношение между понятията „култура“ и „организационна култура“			
2.2.	Видове социални умения. Професионалните предизвикателства пред „културмейкърите“			
2.3.	Етапи в еволюцията на идеите за организационната култура			
ТЕМА 3. ФОРМИ И ФУНКЦИИ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА		2	2	
3.1.	Организация, бюрокрация, организационна култура			
3.2.	Инструментален и символен подход към организационната култура. Сила, проникване и насоченост на културата			
3.3.	Функции на организационната култура			
3.4.	Съдържание на културата. Културните индикатори			
3.5.	Организационен „нарцисизъм“ и организационно загиване			
ТЕМА 4. ХАРАКТЕРИСТИКА НА КУЛТУРАЛНИТЕ ФОРМИ В ОРГАНИЗАЦИЯТА		2	4	
4.1.	Организационен език и конвенционална мъдрост			
4.2.	Митовите, символите, героите, ритуалите, артефактите и нормите			
4.3.	Организационният климат			
ТЕМА 5. ПРОФЕСИОНАЛНАТА КУЛТУРА НА АДМИНИСТРАТОРА		4	2	
5.1.	Промяна на парадигмите в публичната администрация			
5.2.	Администрацията и гражданинът. Култура на диалога в дейността на администрацията. Култура на участието			
5.3.	„Виртуалната администрация“ и нейната култура. Административен капацитет			
5.4.	Стратегии на промяната. Примерен алгоритъм за промяна на административната култура			
5.5.	Стратегически принципи при предоставянето на административни услуги в България. Стандарти за добро административно обслужване			
ТЕМА 6. КОМУНИКАТИВНА КУЛТУРА НА АДМИНИСТРАТОРА		2	4	
6.1.	Етикет и протокол. Държавен церемониал. Представителни елементи на протоколно-церемониалната дейност			
6.2.	Етикет и протокол при вербална комуникация			
6.3.	Етикет и протокол при невербална комуникация			
6.4.	Комуникационни техники за взаимодействие на държавния служител с медиите. Мас-медийни ефекти: дневният ред на обществото и общественото мнение			
ТЕМА 7. УПРАВЛЕНИЕ НА КУЛТУРНИТЕ РАЗЛИЧИЯ		2	2	
7.1.	Глобализация и културна идентичност. „Интеркултурност“ и интеркултурно взаимодействие			
7.2.	Подходи и модели за изследване на културните различия			
7.3.	Бариири пред между културната комуникация. Между културна сензитивност и между културна компетентност			
7.4.	Основни параметри на съвременните етно регионални култури			

7.5.	„Балканският синдром“ и българската специфика. Културни акценти в деловото поведение на българина			
ТЕМА 8. ЕТИКАТА – ТЕОРЕТИЧНИ АСПЕКТИ		2	2	
8.1.	Философско-исторически акценти на употреба на термините „етика“ и „морал“			
8.2.	Съвременна употреба и специфика на понятията			
8.3.	Принципни основи на етиката (естествен закон; утилитаризъм; категоричен императив). Проблемът за целесъобразността на моралното поведение			
8.4.	Етосът на науката. Специфика на приложната етика			
ТЕМА 9. ЕТИКА В ПУБЛИЧНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ		2	2	
9.1.	Теории за значението на етиката в публичната администрация. Административната етика като специфичен тип професионална етика			
9.2.	Същност и особености на административната етика. Морални норми и етични принципи. Етични стандарти. Етична инфраструктура			
9.3.	Връзка и взаимодействие между етични и правни норми. Неетично, незаконно и неправилно. Морална преценка и морална отговорност			
9.4.	Фактори на влияние върху развитието на административната етика			
ТЕМА 10. ПРОФЕСИОНАЛНИ ЕТИЧНИ КОДЕКСИ		6	4	
10.1.	Същност и специфика на професионалните етични кодекси. Нормативна рамка. Професионални ценности на административния служител			
10.2.	Етичен кодекс на съдебните служители			
10.3.	Етични аспекти на професионализма на служителите в съдебната администрация. Комисии по професионална етика в органите на съдебната власт. Етични кодекси на международните сдружения на магистратите			
10.4.	Кодекс на служителите в държавната администрация в България – цели, обхват, основни принципи и правила.			
10.5.	Причини за нарушаване на принципите на административната етика. Етични аспекти на противодействието на бюрократизма, конфликта на интереси, корупцията.			
10.6.	Международни стандарти за съдебната етика относно независимостта, безпристрастността и почтеността			
ТЕМА 11. ЕТИКА И ДОВЕРИЕ В ПУБЛИЧНАТА СФЕРА		2	2	
11.1.	Доверието като морален ресурс			
11.2.	Доверителните отношения в сферата на административното обслужване. Стратегии в отношението към клиента			
11.3.	„Радиус на доверието“ – влияние на културните различия върху готовността или нежеланието за сътрудничество			
11.4.	Емоционалната атмосфера в деловото общуване. Правила за доброто обслужване на клиента			
11.5.	Връзки с обществеността (PR): професионализъм и етика			
ТЕМА 12. ЕТИКА И КОРУПЦИЯ		2	2	

12.1.	Елементи на корупционния акт. Равнища на ресурсите, ролите и социалните последиствия			
12.2.	Базисни корупционни техники. Техники обслужващи корупционния обмен. Техники за неутрализиране на нормите, възпрепятстващи корупционните нагласи			
12.3.	Техники за запазване корупцията в тайна. Техники стимулиращи привикването на гражданите с корупцията			
12.4.	Аспекти на сходство между формата на социалния и корупционния обмен			
12.5.	Превенция и борба с корупцията. Предпазване от корупция в съдебната система (административни, управленски и процедурни механизми)			
Общо:		30	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА ¹	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Контролна работа – тест (с отворени, затворени или смесени въпроси)	1	50
1.2.	Курсова работа (по предварително избрана или зададена тема)	1	40
Общо за семестриалното оценяване:		2	90
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит (тест)	1	90
Общо за сесийното оценяване:		1	90
Общо за всички форми на контрол:		3	180

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Михалева, Н., Георгиева, С., Димитрова, С. Административна култура и етика. Варна: „Наука и икономика“, 2021.
2. Благоева, Б. Ценности срещу интереси в политиката (проблеми на теорията). София: ИЗДАТЕЛСКИ КОМПЛЕКС – УНСС, 2022.
2. Панайотов, Д. Организационно поведение (новите парадигми на човешкото развитие). София: НБУ, 2018.
3. Сотирова, Д., Давидков, Ц., Новата административна култура. София, 2005.
4. Благоева, Б. Записки по етикет и протокол (учебно пособие). София, 2016.
6. Петев, Т., Сотирова, Д., Панайотов, Х. Комуникации и етика в публичната администрация. София: Институт за публична администрация и европейска интеграция, 2001.
7. Етичен кодекс на съдебните служители <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2135951391>

¹ При дисциплини, които завършват с текуща оценка се попълва само т. 1 Семестриално оценяване, съгласно чл.21, ал. 2 от Правилника за оценяване на знанията, уменията и компетентностите на студентите в Икономически университет – Варна.

8. Онлайн платформата на Националния институт на правосъдието (НИП) за съдебната етика – „Съдебна етика. Предизвикателства и избори.“ <https://judicialethicsplatform.nij.bg/>

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Паунов, М. Организационна култура. София: ИЗДАТЕЛСКИ КОМПЛЕКС – УНСС, 2015.
2. Кацамунска, П., Павлов, П. Протокол в публичната администрация. София: УИ „Стопанство“, УНСС, 2011.
3. Благоева, Б. Комуникации и връзки с обществеността в политическата сфера, Варна: СТЕНО, 2011.
4. Къндева, Е., Спиридонова-Хект, И. Сравнителна публична администрация. София: СИЕЛА, 2006.
5. Въведение в публичната администрация в сравнителен европейски контекст (съставители: Тодор Танев, Тони Верхайен). София: ГАЛ-ИКО, 2000.
6. Сотирова, Д. Бизнес етика. София: НБУ, 2009.